

THE EUROPEAN DISCOVERY OF CHINA

POMPEU FABRA UNIVERSITY BARCELONA

LA XINA DE MARCO POLO

LA CIVILITZACIÓ XINESA URBANA

Què va fer que el llibre de Marco Polo fos tan fascinant i irresistible per als seus reticents lectors europeus? L'autèntica meravella entre meravelles era la mateixa Xina, un món nou de ciutats, molt més grans i més riques que les d'Occident.

Marco Polo era un noi de ciutat del món marítim de Venècia, on la prosperitat no es mesurava amb la collita, sinó amb vaixells, diners i sal. El que li fascina són les ciutats: la grandària, els mitjans de comunicació..., la població, les botigues, els mercaders i artesans; de fet, tot sobre la xarxa urbana de la Xina Yuan.

S'ha de tenir en compte que la descripció de Marco de les ciutats xineses, pròsperes i plenes de vida, coincideix amb la de les cròniques xineses. Marco comença descrivint la capital d'estiu on havia arribat, Shangdu, amb la seva ciutat interior i exterior construïda d'acord amb la típica disposició xinesa. 100.000 persones vivien a Shangdu fins que els Ming la van incendiar i arrasar. L'arqueologia moderna ha provat recentment que la descripció de Marco era ben precisa. Ell va prestar molta atenció a Cambalic, la ciutat del Khan, a l'actual Beijing, mostrant la seva grandesa com a simbòlica de la noblesa del Khan Khubilai, el principal heroi del seu llibre.

Descriu el pla de la ciutat de Cambalic, els murs que l'encerclen..., els suburbis per als mercaders i viatgers estrangers, amb albergs per a totes les nacions de procedència. Li va sorprendre el nombre d'habitats, que va estimar en més d'un milió basant-se en les 20.000 prostitutes a disposició dels ciutadans. Va estimar també el volum del comerç de la ciutat a partir del miler de carros plens de seda que arribaven cada dia a la ciutat. I afirma, amb sorpresa de la seva audiència europea, que Cambalic estava rodejada de 200 ciutats més, totes relacionades pel comerç amb la capital. Recordem que la mitjana d'habitants de les grans ciutats europees a la fi del segle XIV era de 50.000, i les més grans, com Venècia, arribaven als 100.000.

Encara més sorprenent és el fet que a Cambalic el Gran Khan encunya paper moneda. Però Marco tenia un gran interès pels diners. De petit, va aprendre a avaluar-los i a intercanviar -los,

i és un observador excel·lent de com el paper moneda circula a les diferents regions de la Xina. Ell diferencia amb claredat entre les regions on el paper moneda és la principal divisa, i aquelles on es combina or, plata, cauri i sal.

Estudis recents ens mostren que Marco Polo era extremament precís amb tot allò relacionat amb el paper moneda, no només pel que fa a l'aparença física, sinó als seus valors i taxes d'intercanvi..., controls de falsificacions, substitució de bitllets deteriorats i el rol del paper moneda a la renda i la despesa pública. Encara a Cambalic, s'adona de la importància del "yam", el sistema postal que connecta tot l'imperi, amb estacions de difusió localitzades cada 30 milles, cada una de les quals proveïda amb entre 200 i 400 cavalls, mentre que cada tres milles hi ha petites cases per als qui van a peu portant missatges per tot el país.

El seu pare i el seu oncle ja havien fet servir el sistema postal mongol al seu camí de tornada. Marco també va deixar una descripció ben acurada del Gran Canal. La impressionant artèria d'aigua havia estat construïda quasi set segles abans, però els mongols la van estendre perquè proveís la nova capital, Cambalic.

La idea d'un riu artificial que fluís 2.000 quilòmetres per terra i que anés paral·lel a la costa era una de les meravelles que va commocionar els europeus. Aquesta pintura Qing del Gran Canal, molt posterior, confirma la descripció de Marco Polo d'una gran artèria amb un elevat trànsit de vaixells i amb centenars de ciutats a les seves ribes.

Algunes ciutats eren tan grans que fins i tot els seus suburbis estaven emmurallats; altres, malgrat que inferiors a la jerarquia administrativa, també estan emmurallades; i enmig hi ha una multitud de petits pobles i vil·les que es troben sota el domini de la ciutat. Aquest és el tipus d'estructura administrativa piramidal que Marco Polo comprenia, i afirma que la ciutat de Suzhou tenia setze ciutats més sota la seva jurisdicció, mentre que Kinsai domina més de 140 ciutats grans i riques.

També pren nota del sistema d'ajuts, que ell atribueix a la bondat del Khan, quan, de fet, era una recuperació del sistema d'ajuts estatals tradicional de la Xina. Assenyala que l'Estat decreta una suspensió de taxes a les regions afectades per inundacions o per sequeres; que hi ha "graners sempre normals" que emmagatzemen el gra per controlar les fluctuacions de preus, i que es recomanen encaridament mesures per lluitar contra la fam.

Un cop que Marco s'endinsa a la Xina, hi ha una lletania de ciutat rere ciutat, i totes estan ben connectades, sobretot per riu, i amb molt comerç i indústria, amb innombrables pobles enmig. De tant en tant, apareixen altres meravelles, com l'ús de "pedres negres de foc" per tot el nord. Marco és l'únic viatger que va entendre exactament què era el carbó. També és un observador astut i extraordinari pel que fa a la producció, l'administració i el transport de la sal.

Com a venecià, és natural que Marco fos sensible envers el tema de la producció de la sal: n'identifica les àrees d'obtenció més importants del monopoli administratiu de la sal marina i anomena detalla els llocs on les taxes es paguen amb sal.